

opis

Podręcznik przybliży problematykę prawa pracy dzięki przyjętej formie wykładu - pytań i odpowiedzi. Sposób sformułowania pytań wynika z wieloletniego doświadczenia Autorów jako egzaminatorów, a odpowiedzi na nie wskazują, jaką wiedzę powinien posiadać student na egzaminie, aby zdać go na ocenę bardzo dobrą.

W podręczniku zostały szeroko omówione problemy praktyki związane z poszczególnymi instytucjami prawnymi oraz najnowsze wypowiedzi judykatury na poruszane tematy.

Adresaci:

Książka jest przeznaczona dla studentów studiów prawniczych i administracyjnych, mogą z niej też korzystać studenci ekonomii i zarządzania. Intencją Autorów było również to, aby pokazywała ona prawo pracy w działaniu i była przydatna także aplikantom oraz wszystkim stosującym prawo pracy.

Informacje o autorach (redaktorach)

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf - Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego, profesor w Katedrze Prawa Pracy i Polityki Społecznej Wydziału Prawa i Administracji UW, zastępca redaktora naczelnego miesięcznika "Praca i Zabezpieczenie Społeczne", w latach 2005-2008 prorektor Uniwersytetu Warszawskiego; specjalizuje się w prawie stosunku pracy.

Prof. dr hab. Krzysztof Rączka - dziekan Wydziału Prawa i Administracji UW, redaktor naczelny miesięcznika "Praca i Zabezpieczenie Społeczne", redaktor naczelny periodyku "Prawo pracy. Personel od A do Z"; specjalizuje się w zagadnieniach dotyczących czasu pracy, układów zbiorowych pracy i rokowań zbiorowych.

Spis treści

Wykaz skrotow	29
Wstęp	31
CZĘŚĆ PIERWSZA	
OGOLNA	
ROZDZIAŁ I. Kierunki rozwoju prawa pracy	33
ROZDZIAŁ II. Pojęcie, przedmiot i właściwości prawa pracy	37
1. Prawo pracy jako odrębna dziedzina prawa	38
1. Jakie są możliwe kryteria wydzielenia prawa pracy jako odrębnej nauki prawa?	38
2. Jak może przebiegać w przyszłości ewolucja zakresu podmiotowego prawa pracy?	41
3. Jaka jest perspektywa zmian prawa pracy widziana przez	

pryzmat regulacji telepracy?	42
4. Czy istnieje domniemanie istnienia stosunku pracy?	43
2. Przedmiot prawa pracy	45
5. Jakie stosunki prawne reguluje prawo pracy?	45
6. Jakie są cechy charakterystyczne zobowiązaniowego stosunku pracy?	45
7. Czy stosunek prawny może ulec w trakcie trwania zmianie z cywilnoprawnego na prawnopracowniczy?	46
8. Czym charakteryzuje się kierownictwo pracodawcy i ryzyko pracodawcy w stosunkach pracy?	49
9. Jak odróżnić stosunek pracy od umowy zlecenia?	51
10. Jaka jest różnica między umową o dzieło a stosunkiem pracy?	55
11. Jakie stosunki prawa pracy wchodzą w zakres pojęcia „inne stosunki prawne związane ze stosunkiem pracy”?	57
6 Spis treści	
3. Funkcje i właściwości prawa pracy	58
12. Jakie są szczególne właściwości prawa pracy w porównaniu z innymi dziedzinami prawa?	58
13. Czym powodowana jest duża zmienność unormowań prawa pracy?	60
14. Jakie są powody ekspansji prawa pracy na inne dziedziny prawa?	61
15. Jakie są podstawowe funkcje prawa pracy?	62
16. Czym charakteryzuje się funkcja ochronna prawa pracy?	64
ROZDZIAŁ III. Źródła prawa pracy	66
1. Ogólna charakterystyka źródeł prawa pracy	66
1. Co to jest źródło prawa?	66
2. Jakie akty normatywne składają się na system źródeł prawa pracy?	67
3. Jaka jest hierarchia źródeł prawa pracy?	67
2. Konstytucja	68
4. Jakie znaczenie ma Konstytucja RP dla kształtowania stosunków pracy?	68
5. Które przepisy Konstytucji RP determinują model ustroju pracy w Polsce?	68
6. Które przepisy Konstytucji RP odnoszą się do indywidualnych stosunków pracy?	69
7. Które przepisy Konstytucji RP odnoszą się do zbiorowych stosunków pracy?	69
3. Kodeks pracy i inne ustawy oraz akty wykonawcze	70
8. Jakie jest znaczenie Kodeksu pracy jako źródła prawa pracy?	70
9. Jaki jest przedmiot Kodeksu pracy?	70
10. Jaki jest podmiotowy zakres Kodeksu pracy?	71
11. Jakie pozakodeksowe akty ustawowe stanowią źródło prawa	

pracy?	71
12. Czy Kodeks cywilny jest źródłem prawa pracy?	73
13. Kiedy można stosować przepisy Kodeksu cywilnego do stosunków pracy?	73
14. Jaka jest rola aktów wykonawczych w systemie źródeł prawa pracy?	74
4. Układy zbiorowe pracy i inne porozumienia zbiorowe	74
15. Co to jest układ zbiorowy pracy?	74
16. Jakie rodzaje układów zbiorowych pracy można wyróżnić? ..	75
17. Jaki jest zakres podmiotowy układów zbiorowych pracy?	75
18. Jaka jest treść układów zbiorowych pracy?	76
19. W jakim trybie zawierany jest układ zbiorowy pracy?	76
20. Co jest przesłanką wejścia układu zbiorowego pracy w życie? ..	77
Spis treści 7	
21. Kiedy układ zbiorowy pracy ulega rozwiązaniu?	77
22. Kto zawiera ponadzakładowy układ zbiorowy pracy?	78
23. Które ponadzakładowe organizacje związkowe są reprezentatywne?	78
24. Kto zawiera zakładowy układ zbiorowy pracy?	79
25. Które zakładowe organizacje związkowe są reprezentatywne?	80
26. Kto zawiera zakładowy układ zbiorowy pracy obejmujący więcej niż jednego pracodawcę?	80
27. Co to jest porozumienie zbiorowe?	81
28. Które pozaukładowe porozumienia zbiorowe są źródłem prawa pracy?	81
5. Regulaminy i statuty	82
29. Jakie są regulaminowe źródła prawa pracy?	82
30. Jaka jest treść regulaminu pracy?	82
31. Kto i w jakim trybie ustala regulamin pracy?	82
32. Jaka jest treść regulaminu wynagradzania?	83
33. Kto i w jakim trybie ustala regulamin wynagradzania?	83
34. Jakie są statutowe źródła prawa pracy?	84
6. Umowy międzynarodowe	84
35. Które umowy międzynarodowe stanowią źródło prawa pracy?	84
36. Co to są konwencje MOP?	85
37. Jakie są obowiązki państw członkowskich w związku z uchwaleniem konwencji?	86
38. Jakie jest znaczenie konwencji MOP?	86
39. Jakie są inne źródła międzynarodowego prawa pracy?	87
7. Akty unijnego prawa pracy	88
40. Jakie są źródła europejskiego prawa pracy?	88
41. Jakie jest znaczenie aktów prawa unijnego	88
ROZDZIAŁ IV. Zasady prawa pracy	93

1. Pojęcie i systematyka zasad prawa pracy	93
1. Co to są zasady prawa pracy?	93
2. Jaka jest systematyka zasad prawa pracy?	94
2. Zasady indywidualnego prawa pracy	94
3. Jak można wyróżnić zasady indywidualnego prawa pracy? ..	94
4. Co oznacza zasada swobody wyboru zatrudnienia?	95
5. Na czym polega zasada swobody nawiązania stosunku pracy?	96
6. Czym charakteryzuje się zasada ochrony dóbr osobistych? ...	97
7. Co oznacza zasada równego traktowania?	99
8. Na czym polega dyskryminacja?	99
8 Spis treści	
9. Jakie są skutki dyskryminacji?	101
10. Kiedy, mimo zróżnicowania sytuacji pracowników, nie mamy do czynienia z dyskryminacją?	102
11. Co oznacza prawo do jednakowego wynagrodzenia za pracę? ..	102
12. Na kim spoczywa ciężar dowodu w zakresie praktyki dyskryminacyjnej?	103
13. Jakie środki ochrony prawnej przysługują dyskryminowanemu pracownikowi?	103
14. Co oznacza zasada prawa do godziwego wynagrodzenia?	104
15. Co wynika z zasady prawa do wypoczynku?	105
16. Na czym polega zasada zapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy?	105
17. Jakie znaczenie ma zasada zaspokajania bytowych, społecznych i kulturalnych potrzeb pracowników?	106
18. Co oznacza zasada ułatwiania pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych?	106
19. Na czym polega zasada uprzywilejowania pracownika?	106
20. Co oznacza zasada osobistego świadczenia pracy?	107
21. Na czym polega podporządkowanie pracownika pracodawcy? ..	107
22. Co oznacza zasada odpłatności pracy?	108
23. W czym wyraża się ryzyko pracodawcy?	108
3. Zasady zbiorowego prawa pracy	109
24. Jakie są zasady zbiorowego prawa pracy?	109
25. Na czym polega wolność zrzeszania się pracowników i pracodawców?	110
26. Co oznacza zasada partycypacji pracowniczej?	110
4. Funkcje zasad prawa pracy	112
27. Jakie funkcje pełnią zasady prawa pracy?	112
CZĘŚĆ DRUGA	
INDYWIDUALNE PRAWO PRACY	
ROZDZIAŁ V. Indywidualne stosunki pracy i ich podmioty	
1. Podstawy nawiązania stosunku pracy	
1. Co jest charakterystyczne dla zobowiązaniowego stosunku	

pracy?	113
2. Czym charakteryzuje się spółdzielczy stosunek pracy?	115
3. Kiedy może dojść do rozwiązania spółdzielczej umowy o pracę?	116
4. Jak są wynagradzani pracownicy zatrudnieni na podstawie spółdzielczej umowy o pracę?	118
5. Kiedy dochodzi do nawiązania stosunku pracy na podstawie powołania?	118
Spis treści 9	
6. Jakie przepisy Kodeksu pracy stosuje się do powołania i co się łączy z odwołaniem ze stanowiska?	119
7. Kiedy dochodzi do nawiązania stosunku pracy z wyboru i jakie są tego konsekwencje?	121
8. Czy pracownikowi wybranemu na stanowisko, z którym wiąże się pozostawanie w stosunku pracy, służy prawo do otrzymania urlopu bezpłatnego u dotychczasowego pracodawcy?	122
9. Jakie mogą być przyczyny rozwiązania stosunku pracy z wyboru?	123
10. Co wynika z zatrudnienia na podstawie mianowania?	123
11. Co jest charakterystyczne przy nawiązywaniu stosunku pracy z mianowania?	125
12. Co jest charakterystyczne dla odpowiedzialności dyscyplinarnej pracownika mianowanego?	125
13. Kiedy mianowanie nie prowadzi do powstania stosunku pracy?	126
2. Rodzaje umów o pracę	126
14. Czy Kodeks pracy zawiera zamknięty katalog umów o pracę? ..	126
15. Co się wiąże z umową zawartą na czas nieokreślony?	128
16. Co się wiąże ze wszystkimi umowami terminowymi?	128
17. Jakie są cechy charakterystyczne umowy na czas określony i umowy na czas wykonania określonej pracy?	129
18. W jakim celu jest zawierana umowa na okres próbny i jakie są jej cechy charakterystyczne?	132
19. Czy jest możliwe przekształcenie woli stron umowy terminowej w umowę bezterminową?	134
20. Na czym polega fikcja prawna zawarcia umowy na czas nieokreślony?	135
21. Jakim rodzajem umowy jest umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego?	138
22. Jak zatrudniać cudzoziemców?	140
3. Pracownik i jego zdolność do czynności prawnych	141
23. Pracownicza zdolność prawna. Kto może być pracownikiem? ..	141
24. Pracownicza zdolność do czynności prawnych, tzn. kto może zawierać umowę o pracę w imieniu pracownika	

nielegitymującego się pełną zdolnością do czynności prawnych?	142
25. Czy dzieci mogą pracować?	143
4. Pracodawca i jego zdolność do zatrudniania pracowników	144
26. Kto może być pracodawcą?	144
27. Co się wiąże <i>de lege lata</i> z pojęciem „zakład pracy”?	146
28. Kto dokonuje czynności prawnych w imieniu pracodawcy?	146
10 Spis treści	
29. Kto jest uprawniony do nawiązania stosunku pracy z członkiem zarządu spółki kapitałowej?	146
5. Zmiany organizacyjne i kapitałowe pracodawcy i ich wpływ na prawa pracownicze	148
30. Czy przejście (transfer) zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę jest szczególnie unormowane w prawie pracy?	148
31. Co rozumiemy przez pojęcie „transfer zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę”?	149
32. Jak rozkłada się odpowiedzialność za zobowiązania pracodawcy powstałe przed transferem?	152
33. Na czym polega realizacja obowiązku informacyjnego pracodawców uczestniczących w transferze wobec indywidualnych pracowników?	153
34. Kiedy pracodawcy są zobowiązani do powiadomienia o transferze zakładowych organizacji związkowych?	155
35. Jakie uprawnienia ma pracownik przejmowany przez nowego pracodawcę?	156
36. Czy transfer może stanowić przyczynę wypowiedzenia stosunku pracy przez pracodawcę?	157
37. Jak są chronieni przy transferze pracownicy zatrudnieni na innej podstawie prawnej niż stosunek pracy?	158
38. W jaki sposób transfer wpływa na fundusz socjalny?	160
39. Czy komercjalizacja stanowi transfer w rozumieniu art. 23 ¹ k.p.?	160
40. Kiedy pracownik nabywa prawo do akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa?	161
ROZDZIAŁ VI. Nawiązanie i zmiana umowy o pracę	165
1. Tryb i forma zawarcia umowy o pracę	165
1. Czy w prawie pracy obowiązuje szczególny tryb nawiązania stosunku pracy?	165
2. Jakie pytania można zadawać kandydatowi na pracownika, a jakie pracownikowi?	166
3. Jakie są instrumenty prawne ochrony pracownika przed pytaniami niedozwolonymi?	167
4. Czy prawo pracy pozwala na zawarcie przedwstępnej umowy o pracę?	168

5. Czy zgodnie z prawem pracy można zatrudniać na podstawie konkursu?	169
6. Jaka jest forma zawarcia umowy o pracę?	170
7. Czy może dojść do zawarcia umowy o pracę <i>per facta concludentia</i> ?	171
Spis treści 11	
8. Jakie są konsekwencje braku formy pisemnej umowy o pracę?	172
9. W jakim języku powinna być zawarta w Polsce umowa o pracę?	173
2. Treść umowy o pracę	173
10. Jaka jest minimalna treść umowy o pracę?	173
11. Jakie inne warunki powinny być według Kodeksu pracy ustalone między stronami umowy o pracę?	175
12. Czy negocjacjami stron mogą być objęte inne okoliczności niewymienione w art. 29 k.p.? Jakież mogą być <i>accidentalia negotii</i> umowy o pracę?	176
13. Jakie są umowy związane z umową o pracę (klauzule autonomiczne do umowy o pracę)?	178
14. Co się łączy z zatrudnianiem telepracowników?	178
15. Jakie są standardy unijne w zakresie telepracy?	179
16. Jak określić miejsce świadczenia pracy telepracownika?	182
17. Jaka jest definicja telepracy w Kodeksie pracy?	182
18. Co się łączy z porozumieniem o wprowadzeniu telepracy?	183
19. Jakie są przesłanki stosowania telepracy wobec indywidualnego pracownika?	184
20. Jak zaprzestać wykonywania pracy w formie telepracy?	185
21. Jaki jest zakres informacji przekazywanych telepracownikom?	186
22. Jakie są szczególne obowiązki stron stosunku pracy wykonywanej w formie telepracy?	187
23. Kiedy pracodawca może naruszyć mir domowy telepracownika?	189
24. Czy telepracownik podlega zakazowi dyskryminacji?	189
25. Czym charakteryzuje się stosunek pracy nawiązany z agencją pracy tymczasowej?	190
26. Jakie są granice swobody ustalania treści stosunku pracy?	191
27. Czy podmiot trzeci w porozumieniu z pracodawcą może zredukować uprawnienia pracownicze wynikające z wcześniej zawartej umowy o pracę?	192
28. Jak można interpretować art. 23 ^{1a} k.p. w celu ochrony postanowień umownych wynegocjowanych indywidualnie przez strony?	193
29. Co jest specyficznego w zatrudnianiu w niepełnym wymiarze czasu pracy?	194
30. Jakie obowiązki informacyjne związane z warunkami	

zatrudnienia spoczywają na pracodawcy?	196
31. Jakie dodatkowe obowiązki informacyjne wobec pracowników skierowanych do pracy do państw niebędących członkami UE spoczywają na pracodawcy?	197
12 Spis treści	
32. Jakie są konsekwencje prawne niewykonania obowiązków informacyjnych związanych z zatrudnianiem/delegowaniem poza UE?	198
33. Czy Kodeks pracy reguluje zatrudnianie w Polsce przez pracodawcę mającego siedzibę poza terytorium RP?	198
3. Zmiana treści umowy o pracę	199
34. W jaki sposób może dojść do stałej zmiany treści umowy o pracę?	199
35. Czym charakteryzuje się instytucja wypowiedzenia warunków pracy i płacy i jaki jest jej cel?	200
36. Jaka jest wymagana forma i treść oświadczenia woli pracodawcy o zmianie warunków umowy o pracę?	201
37. Z czym związana jest fikcja prawna przyjęcia nowych, pogorszonych warunków pracy i płacy?	202
38. Jakie warunki umowy mogą być przedmiotem wypowiedzenia zmieniającego?	203
39. Jakie są skutki zmian normatywnych (wypowiedzenia lub zmiany norm wewnętrznych) dla treści stosunku pracy?	204
40. Co w praktyce oznacza odpowiednie stosowanie do wypowiedzenia zmieniającego przepisów o wypowiedzeniu definitywnym?	206
41. Kiedy jest możliwa okresowa zmiana treści stosunku pracy przez pracodawcę?	207
42. W jakich sytuacjach pracodawca musi przenieść pracownika do innej pracy?	209
ROZDZIAŁ VII. Rozwiązanie i wygaśnięcie umowy o pracę	211
1. Reguły ogólne dotyczące składania oświadczeń woli prowadzących do rozwiązania umowy o pracę	211
1. W jakich sytuacjach dochodzi do rozwiązania stosunku pracy nawiązanego na podstawie umowy?	211
2. Jak zawrzeć porozumienie o rozwiązaniu umowy o pracę?	212
3. Jak skutecznie składać oświadczenia woli o rozwiązaniu stosunku pracy?	213
4. Jaka jest wymagana forma i treść oświadczeń woli o rozwiązaniu stosunku pracy?	216
5. Kiedy można cofnąć swoje oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy o pracę?	217
6. Jakie są skutki złożenia oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy bez właściwego umocowania pracodawcy?	217

2. Wypowiedzenie umowy o pracę	218
7. Na czym polega konstrukcja prawna wypowiedzenia umowy o pracę?	218
Spis treści	13
8. Co należy rozumieć przez pojęcia: „okres” i „termin wypowiedzenia”?	219
9. Jaka jest moc wiążąca norm ustanawiających okresy wypowiedzenia?	222
10. Jaka jest odpowiedzialność pracodawcy przy nierespektowaniu umownie wydłużonego okresu wypowiedzenia?	223
11. Czy możliwa jest konwalidacja wadliwego wypowiedzenia w okresie jego trwania?	223
12. Czy można rozwiązać stosunek pracy w trybie natychmiastowym w okresie wypowiedzenia umowy?	224
13. Jak kształtuje się zakaz dyskryminacji w dziedzinie zatrudnienia w okresie wypowiedzenia?	224
14. Na czym polega powszechna ochrona przed wypowiedzeniem (wypowiedzeniem zmieniającym) umowy zawartej na czas nieokreślony?	225
15. Czy wystarczającą przesłanką wypowiedzenia umowy na czas nieokreślony jest nabycie uprawnień emerytalnych?	229
16. Czy usprawiedliwiona nieobecność w pracy jest przyczyną uzasadniającą wypowiedzenie?	230
17. Jakie są wzajemne relacje między art. 8 i 45 k.p.?	231
18. Na czym polega konsultacja wypowiedzenia ze związkami zawodowymi?	232
19. Co to jest szczególna ochrona przed wypowiedzeniem i kto jest szczególnie chroniony przed rozwiązaniem umowy o pracę?	235
20. Jakie są konstrukcje zakazu wypowiedzenia?	236
21. Kiedy ochrona przed wypowiedzeniem jest wyłączona?	237
22. Jakie są konsekwencje niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę?	237
23. Które roszczenie wybrać w przypadku wypowiedzenia wadliwego merytorycznie i formalnie (z uwagi na zastosowany za krótki okres wypowiedzenia)?	239
24. Kiedy sąd może zasądzić roszczenie alternatywne?	240
25. Jakie są skutki orzeczenia o przywróceniu do pracy?	241
26. Kiedy pracownikowi przysługuje po przywróceniu do pracy wynagrodzenie i w jakiej wysokości?	242
27. Jaki okres pozostawania bez pracy wliczany jest pracownikowi do stażu pracy po wygraniu sporu, którego przedmiotem było wypowiedzenie niezgodne z prawem?	243
28. Co jest związane z roszczeniem o odszkodowanie?	243
3. Zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracowników	244

29. Gdzie znajduje się regulacja prawna zwolnień z przyczyn niedotyczących pracowników i jaki jest jej zakres?	244
14 Spis treści	
30. Co należy rozumieć przez przyczyny niedotyczące pracownika?	246
31. Kiedy zwolnienia są zwolnieniami grupowymi?	246
32. Kiedy dochodzi do zwolnień indywidualnych z przyczyn niedotyczących pracownika?	248
33. Jaka jest wymagana procedura zwolnienia grupowego?	248
34. W jaki sposób zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracownika modyfikują szczególną ochronę trwałości stosunku pracy?	251
35. Jakie uprawnienia przysługują pracownikom zwalnianym z przyczyn dotyczących pracodawcy?	254
36. Kiedy pracownikowi zwalnianemu z przyczyn niedotyczących pracodawcy przysługuje odprawa i w jakiej wysokości?	254
37. Kiedy pracownikowi zwolnionemu w ramach grupowego zwolnienia przysługuje prawo do ponownego zatrudnienia?	256
4. Rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia przez pracodawcę (w trybie natychmiastowym)	257
38. Kiedy pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia?	257
39. Jakie są przyczyny i tryb zwolnienia dyscyplinarnego pracownika?	257
40. Co praktycznie oznacza ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych?	261
41. Jakie przestępstwa i kiedy popełniane pozwalają na zwolnienie dyscyplinarne?	263
42. Z utratą jakich dokumentów jest związana zawiniona utrata uprawnień koniecznych do wykonywania zawodu?	263
43. Jakie sytuacje pozwalają pracodawcy na rozwiązanie umowy o pracę w trybie natychmiastowym bez winy pracownika?	264
44. Jaki staż pracy zaliczany jest do stażu pracy określającego czas niezdolności do pracy, który chroni pracownika przed zwolnieniem?	266
45. Jakie są: forma, terminy i procedura zwolnienia w trybie art. 53 k.p.?	267
46. Czy pracownik ma roszczenie o ponowne zatrudnienie po ustaniu przyczyny zwolnienia z pracy na podstawie art. 53 k.p.?	267
47. Jakie roszczenia przysługują pracownikowi zwolnionemu z pracy w trybie natychmiastowym?	268
48. Czy możliwe jest zasądzenie przez sąd roszczenia alternatywnego?	269
49. W jakiej wysokości należy się pracownikowi wynagrodzenie	

przy orzeczeniu przywrócenia do pracy?	269
Spis treści 15	
50. Jaki jest charakter roszczenia o odszkodowanie i w jakiej wysokości ono przysługuje?	270
51. W jakich sytuacjach pracownik nie ma wyboru roszczenia i przysługuje mu jedynie prawo do odszkodowania?	271
52. Jakie roszczenia przysługują pracownikowi w przypadku wadliwego wypowiedzenia umowy i wadliwego rozwiązania stosunku pracy w okresie wypowiedzenia?	272
5. Rozwiązanie stosunku pracy w trybie natychmiastowym przez pracownika	274
53. Kiedy i jak pracownik może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia?	274
54. Jakie są podstawowe obowiązki pracodawcy?	275
55. Kiedy możemy uznać, że doszło do ciężkiego naruszenia obowiązków przez pracodawcę?	276
56. Jakie skutki dla pracownika pociąga rozwiązanie stosunku pracy w trybie natychmiastowym z winy pracodawcy?	277
57. Jakie uprawnienia przysługują pracodawcy w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę w trybie art. 55 § 11 k.p.?	278
6. Wygaśnięcie umowy o pracę	279
58. Na czym polega konstrukcja prawna wygaśnięcia stosunku pracy?	279
59. Jakie roszczenia przysługują pracownikowi w przypadku wadliwej kwalifikacji pracodawcy, iż doszło do wygaśnięcia stosunku pracy?	280
60. Jakie konsekwencje – poza wygaśnięciem stosunku pracy – prawo pracy wiąże ze śmiercią pracownika?	281
61. Jakie skutki może wywołać śmierć pracodawcy?	282
62. Kiedy tymczasowe aresztowanie pracownika powoduje wygaśnięcie stosunku pracy?	283
63. Kiedy pracownik ma prawo do ponownego zatrudnienia po wygaśnięciu stosunku pracy na skutek przedłużającego się aresztowania?	284
ROZDZIAŁ VIII. Obowiązki pracownika i pracodawcy	286
1. Przedmiot obowiązków pracownika i ich podstawa prawna	286
1. Jaki jest zasadniczy obowiązek pracownika wobec pracodawcy?	286
2. Jakie obowiązki nakłada na pracownika Kodeks pracy?	287
3. W jakich aktach mogą zostać uregulowane obowiązki pracownicze?	288
4. Jakie są konsekwencje naruszenia obowiązków pracowniczych?	288
16 Spis treści	

2. Umowy o zakazie konkurencji	289
5. Jak można wprowadzić do stosunku pracy zakaz podejmowania działalności konkurencyjnej przez pracownika?	289
6. Co rozumiemy przez działalność konkurencyjną w świetle norm Kodeksu pracy?	289
7. Co się wiąże praktycznie z umowami o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy?	290
8. Czym charakteryzuje się umowa o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia?	291
9. Czy jest możliwe jednostronne rozwiązanie umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy, w trakcie trwania zakazu podejmowania działalności konkurencyjnej?	293
10. Czy istnieje możliwość zmiany umowy o zakazie konkurencji jednostronnie przez pracodawcę na zasadzie art. 42 k.p.?	296
3. Obowiązki pracodawcy jako system zobowiązań publicznoprawnych i prywatnoprawnych	296
11. Jak systematyzować obowiązki pracodawcy?	296
12. Czy na pracodawcy spoczywają obowiązki wobec innych podmiotów niż pracownik?	297
13. Kiedy pracodawca musi tworzyć fundusz socjalny?	298
14. Jakie obowiązki o charakterze socjalnym spoczywają na pracodawcy zatrudniającym mniej niż 20 pracowników?	299
15. Z jakich środków tworzony jest fundusz socjalny?	299
16. Na co mogą być przeznaczane środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i kto o tym decyduje?	300
17. Czy pracodawcy mogą prowadzić wspólną działalność socjalną?	301
4. Obowiązki pracodawcy wobec pracownika	302
18. Jakie zasadnicze obowiązki spoczywają na pracodawcy wobec pracownika w związku z nawiązaniem stosunku pracy?	302
19. Jakie zasadnicze obowiązki spoczywają na pracodawcy w związku z realizacją stosunku pracy?	302
20. Jakie obowiązki informacyjne spoczywają na pracodawcy w trakcie trwania zatrudnienia?	304
21. Jak prowadzić i przechowywać dokumentację pracowniczą? . .	305
22. Jakie zagrożenia są związane z brakiem ewidencji czasu pracy?	305
23. Kiedy mamy do czynienia z mobbingiem?	306
24. Które z obowiązków pracodawcy są najważniejsze dla fazy zakończenia stosunku pracy?	307
25. Co to jest świadectwo pracy?	307
26. Czy pracownik może żądać sprostowania świadectwa pracy? . .	308
27. W jakich sytuacjach świadectwo pracy jest niewłaściwe?	309
Spis treści 17	
ROZDZIAŁ IX. Odpowiedzialność pracownika i pracodawcy	311

1. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	311
1. Kiedy można pociągnąć pracownika do odpowiedzialności porządkowej?	311
2. Jaki jest tryb nakładania kary porządkowej?	312
3. Czy pracownik może odwołać się od nałożonej kary?	314
4. Kiedy następuje zatarcie kary?	314
2. Odpowiedzialność majątkowa pracownika	315
5. Na jakich zasadach odpowiada pracownik za mienie pracodawcy inne niż powierzone?	315
6. Jak kształtuje się wysokość odszkodowania należnego pracodawcy przy szkodzie wyrządzonej przez pracownika w mieniu niepowierzonym z winy nieumyślnej?	316
7. Czy możliwe jest zawarcie ugody co do zasad naprawienia szkody przez pracownika i jakie są konsekwencje takiej ugody?	317
8. Kto odpowiada za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych?	317
9. Kiedy mamy do czynienia z winą umyślną lub nieumyślną przy odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną pracodawcy?	318
10. Czy zachodzi różnica w odpowiedzialności pracownika za wyrządzenie szkody w mieniu innym niż powierzone z winy umyślnej i nieumyślnej?	319
11. Jak kształtuje się odpowiedzialność materialna pracownika za mienie powierzone?	319
12. Na czym polega wspólna odpowiedzialność za mienie powierzone?	321
13. Kiedy można zawierać umowę o wspólnej odpowiedzialności za mienie powierzone?	321
3. Odpowiedzialność majątkowa pracodawcy za naruszenie praw pracowniczych	322
14. Jaką odpowiedzialność ponosi pracodawca za niewykonanie swoich obowiązków?	322
15. Na podstawie jakich przepisów pracodawca odpowiada majątkowo?	322
16. Czy pracownik może dochodzić od swego pracodawcy odszkodowania na zasadach prawa cywilnego?	323
17. Czy pracodawca odpowiada w sposób ograniczony za wadliwe rozwiązanie stosunku pracy?	323
18. Czy odszkodowanie za naruszenie równości w zatrudnieniu i za mobbingowanie pracownika jest ograniczone?	324
19. Jakie są przesłanki odpowiedzialności za dyskryminację w zatrudnieniu i kto musi je udowodnić?	324
18 Spis treści	
20. Na kim spoczywa ciężar dowodu w sporach dotyczących mobbingu?	325

21. Jakie roszczenia przysługują mobbowanemu pracownikowi na podstawie Kodeksu pracy?	326
22. Jakie są przesłanki otrzymania zadośćuczynienia za krzywdę dochodzonego na podstawie art. 94 ₃ § 3 k.p.?	326
23. Jakie są przesłanki nabycia odszkodowania na podstawie art. 94 ₃ § 4 k.p.?	327
24. Czy pracodawca może odpowiadać za mobbing na zasadach prawa cywilnego?	327
25. Jakie konsekwencje może ponosić pracodawca, który wydał niewłaściwe świadectwo pracy lub nie wydał go w terminie?	328
26. Czy niewydanie w terminie lub wydanie niewłaściwego świadectwa pracy może być podstawą dochodzenia odszkodowania na zasadach prawa cywilnego?	329
27. W jakim zakresie pracodawca odpowiada za wypadek przy pracy?	330
28. Czy pracodawca został zwolniony od odpowiedzialności (płaci jedynie za przedmioty utracone i zniszczone) czy też odpowiada na zasadach prawa cywilnego za wypadki przy pracy w sytuacji, gdy szkoda przerasta odszkodowania wypłacane przez ZUS?	331
4. Odpowiedzialność za przestępstwa i wykroczenia przeciwko prawom pracowniczym	332
29. Gdzie została uregulowana odpowiedzialność za przestępstwa przeciwko prawom pracownika?	332
30. Gdzie zostały zdefiniowane wykroczenia przeciwko prawom pracowniczym?	333
ROZDZIAŁ X. Wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia związane z pracą	334
1. Pojęcie wynagrodzenia za pracę	334
1. Czym jest wynagrodzenie za pracę?	334
2. Jakie są funkcje wynagrodzenia za pracę?	335
3. Jakie są cechy pojęciowe wynagrodzenia za pracę?	335
4. Jak ustalane są warunki wynagrodzenia za pracę?	337
5. W jakiej formie jest spełniane wynagrodzenie za pracę?	338
2. Składniki wynagrodzenia za pracę	339
6. Jaką strukturę ma wynagrodzenie za pracę?	339
7. Jakie można wyróżnić systemy wynagrodzenia zasadniczego?	339
8. Co to jest premia?	340
9. Co to jest prowizja?	341
10. Jakie dodatki przysługują pracownikowi?	341
Spis treści 19	
3. Prawna ochrona wynagrodzenia za pracę	342
11. Na czym polega ochrona wynagrodzenia za pracę?	342
12. Co oznacza zakaz zrzeczenia się i przeniesienia prawa do wynagrodzenia na inną osobę?	343

13. W jakim terminie i miejscu powinno być wypłacane wynagrodzenie za pracę?	343
14. W jaki sposób jest spełniane prawo do wynagrodzenia?	344
15. Co można potrącić z wynagrodzenia za pracę bez zgody pracownika?	345
16. Jakie inne należności mogą być pobrane z wynagrodzenia za pracę?	346
4. Pozawynagrodzeniowe świadczenia związane z pracą	346
17. Jakie można wyróżnić pozawynagrodzeniowe świadczenia związane z pracą?	346
18. Jakie pozawynagrodzeniowe świadczenia odwzajemniające pracę i ekwiwalentne względem niej mogą przysługiwać pracownikowi?	346
19. Jakie świadczenia wyrównawcze i kompensacyjne przysługują pracownikowi?	347
20. Jakie odprawy pieniężne przysługują w związku ze stosunkiem pracy?	348
5. Ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy	348
21. Jakie cele i status ma Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych?	348
22. Jakie są przesłanki nabycia uprawnień wobec Funduszu?	349
23. Kto może skorzystać ze środków Funduszu?	350
24. Ktorzy pracodawcy podlegają ustawie o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy z 2006 roku?	350
25. Kiedy mamy do czynienia z niewypłacalnością pracodawcy?	352
26. Jakie są źródła finansowania Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych?	352
27. Jakie roszczenia są chronione przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych?	353
ROZDZIAŁ XI. Czas pracy	354
1. Pojęcie czasu pracy	354
1. Co to jest czas pracy?	354
2. Co oznacza pozostawanie w dyspozycji pracodawcy?	355
3. Jakie okresy niewykonywania pracy stanowią czas pracy?	356
4. Jakich okresów nie wlicza się do czasu pracy?	357
5. Jaka jest relacja pomiędzy podróżą służbową a czasem pracy?	357
20 Spis treści	
2. Systemy i rozkłady czasu pracy	358
6. Co to jest system czasu pracy?	358
7. Co to jest norma czasu pracy?	359
8. Co to jest okres rozliczeniowy czasu pracy?	360
9. W jakich okresach następuje rozliczanie dobowej i tygodniowej normy czasu pracy?	361

10. Co to jest podstawowy czas pracy?	362
11. Co to jest skrocony czas pracy?	362
12. Co to jest czas pracy w ruchu ciągłym?	363
13. Jaki system czasu pracy może być stosowany przy pracach, które nie mogą być wstrzymane ze względu na konieczność ciągłego zaspokajania potrzeb ludności?	364
14. Co to jest równoważny czas pracy?	364
15. Jaki system czasu pracy obowiązuje przy dozorcze urządzeń? ..	365
16. Jaki czas pracy może być stosowany przy pilnowaniu?	366
17. Jaki system czasu pracy obowiązuje w skroconym tygodniu pracy?	367
18. Co to jest system czasu pracy weekendowej?	368
19. Co to jest ruchomy czas pracy?	368
20. Co to jest przerywany czas pracy?	369
21. Co to jest zadaniowy czas pracy?	369
22. Kogo nie można zatrudniać ponad osiem godzin na dobę? ...	371
23. Co to jest rozkład czasu pracy?	371
24. Czy wprost, na podstawie Kodeksu pracy, można stosować przewidziane w nim systemy czasu pracy?	371
25. Jak ustalane są systemy i rozkłady czasu pracy?	372
26. Co to jest indywidualny rozkład czasu pracy?	373
3. Wymiar czasu pracy	373
27. Jak obliczany jest obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy?	373
28. Ile wynosi maksymalny, przeciętny tygodniowy wymiar czasu pracy?	374
4. Okresy odpoczynku	375
29. Jakie okresy dobowego i tygodniowego odpoczynku przysługują pracownikowi?	375
5. Praca w godzinach nadliczbowych	376
30. Co to jest praca w godzinach nadliczbowych?	376
31. Kiedy dopuszczalna jest praca w godzinach nadliczbowych?	377
32. Czy praca w godzinach nadliczbowych jest limitowana?	378
33. Kogo nie wolno zatrudniać w godzinach nadliczbowych? ...	379
34. Jak kwalifikować pracę ponadwymiarową pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy?	379
Spis treści 21	
35. Jak rekompensowana jest praca w godzinach nadliczbowych dodatkowym wynagrodzeniem?	380
36. Jak rekompensować pracę w godzinach nadliczbowych dodatkowym czasem wolnym od pracy?	381
37. Kiedy praca w godzinach nadliczbowych powinna być rekompensowana dodatkowym dniem wolnym od pracy? ...	382
38. Jak rekompensowana jest praca nadliczbowa kadry	

kierowniczej?	382
6. Praca w nocy, niedziele i święta	383
39. Co to jest pora nocna?	383
40. Kogo nie można zatrudniać w porze nocnej?	383
41. Kto jest pracownikiem pracującym w nocy?	384
42. Jak rekompensowana jest praca nocna?	384
43. Które dni są dniami ustawowo wolnymi od pracy?	385
44. Jakie są granice czasowe niedzieli i święta?	385
45. Kiedy dopuszczalna jest praca w niedziele i święta?	386
46. Jak rekompensowana jest praca w niedziele i święta?	386
47. Jakie są konsekwencje niemożności wykorzystania zastępczego dnia wolnego od pracy?	387
7. Ewidencja czasu pracy	387
48. Co to jest ewidencja czasu pracy?	387
49. Co powinna zawierać ewidencja czasu pracy?	388
ROZDZIAŁ XII. Urlopy pracownicze i zwolnienia od pracy	389
1. Uwagi wstępne	389
1. Co to są urlopy pracownicze i jakie można wyróżnić ich rodzaje?	389
2. Urlop wypoczynkowy	389
2. Co to jest urlop wypoczynkowy?	389
3. Jaki jest charakter prawny prawa do urlopu wypoczynkowego?	390
4. Kiedy przedawnia się roszczenie o udzielenie urlopu wypoczynkowego?	390
5. Jak przedstawia się nabycie prawa do urlopu w pierwszym roku zatrudnienia?	391
6. Jaki jest mechanizm nabywania prawa do kolejnych urlopów wypoczynkowych?	391
7. Jak kształtuje się wymiar urlopu wypoczynkowego?	392
8. Jak jest ustalany wymiar urlopu wypoczynkowego pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy?	393
9. Jak jest ustalany okres zatrudnienia, od którego zależy prawo i wymiar urlopu wypoczynkowego?	393
22 Spis treści	
10. Jakie inne okresy zalicza się do stażu pracy, od którego zależy wymiar urlopu wypoczynkowego?	394
11. Na jakie dni udziela się urlopu wypoczynkowego?	394
12. Co to jest urlop proporcjonalny?	395
13. Jak kształtuje się proporcjonalny urlop wypoczynkowy w sytuacji, gdy pracownik nie pozostawał przez cały rok kalendarzowy w stosunku pracy?	396
14. Jak kształtuje się proporcjonalny urlop wypoczynkowy w sytuacji nieobecności pracownika w pracy trwającej	

co najmniej miesiąc?	396
15. Jak się oblicza urlop proporcjonalny?	397
16. Kiedy pracownikowi przysługuje urlop uzupełniający?	397
17. W jakim okresie pracodawca obowiązany jest udzielić pracownikowi urlopu wypoczynkowego?	398
18. Jak jest wyznaczany termin wykorzystania urlopu wypoczynkowego?	398
19. Kiedy można dokonać podziału urlopu wypoczynkowego?	399
20. Kiedy termin urlopu może być przesunięty na wniosek jednej ze stron stosunku pracy?	399
21. Kiedy następuje przesunięcie terminu urlopu wypoczynkowego z mocy prawa?	400
22. Kiedy następuje przerwanie urlopu wypoczynkowego z mocy prawa?	401
23. Kiedy można odwołać pracownika z urlopu wypoczynkowego?	401
24. Co to jest urlop na żądanie?	402
25. Czy pracodawca może zobowiązać pracownika do wykorzystania urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia umowy o pracę?	403
26. W jakim terminie pracodawca obowiązany jest udzielić pracownikowi zaległego urlopu?	403
27. Kiedy pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy?	404
28. Jakie wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za czas urlopu wypoczynkowego?	404
3. Urlopy bezpłatne	405
29. Co to jest urlop bezpłatny i jakie można wyróżnić rodzaje urlopow bezpłatnych?	405
30. Co to jest typowy urlop bezpłatny?	405
31. Czy pracownikowi można udzielić urlopu bezpłatnego na czas wykonywania pracy u innego pracodawcy?	406
32. Kiedy pracodawca musi udzielić urlopu bezpłatnego młodocianemu pracownikowi?	407
Spis treści 23	
4. Zwolnienia od pracy	407
33. Co to są zwolnienia od pracy?	407
34. Jak można wyróżnić rodzaje zwolnień od pracy?	408
ROZDZIAŁ XIII. Ochrona pracy kobiet. Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem	
409	
1. Uwagi wstępne	409
1. Jakie są przesłanki ustanowienia ochrony pracy kobiet?	409
2. Jakie są przesłanki ustanowienia szczególnych uprawnień związanych z rodzicielstwem?	409
2. Ochrona pracy kobiet	410

3. Na czym polega ochrona zdrowia kobiet?	410
4. Jakie obowiązki ciąży na pracodawcy zatrudniającym pracownicę przy pracach jej wzbronionych?	411
5. Jakie są ograniczenia co do czasu i miejsca wykonywania pracy przez kobietę w ciąży?	412
6. Jakie przerwy w pracy przysługują pracownicy karmiącej dziecko piersią?	413
3. Urlopy i zwolnienia od pracy związane z rodzicielstwem	413
7. Co to jest urlop macierzyński?	413
8. Czy pracownica może skorzystać z urlopu macierzyńskiego przed porodem?	415
9. Co to jest urlop rodzicielski?	415
10. Kiedy z podstawowego urlopu macierzyńskiego skorzystać może pracownik – ojciec dziecka?	416
11. Kiedy pracownik – ojciec dziecka może skorzystać z dodatkowego urlopu macierzyńskiego?	417
12. Kiedy urlop macierzyński ulega skróceniu, a kiedy może zostać zawieszony?	417
13. Co to jest urlop ojcowski?	418
14. Co to jest urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego?	419
15. Jakie świadczenie przysługuje za czas urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego?	419
16. Co to jest urlop wychowawczy?	420
17. Jakie są reguły udzielania i wykorzystywania urlopu wychowawczego?	421
18. Czy pracownik opiekujący się małym dzieckiem może żądać zmniejszenia wymiaru zatrudnienia?	423
19. Jakie inne zwolnienie od pracy przysługuje z tytułu rodzicielstwa?	423
4. Inne uprawnienia związane z rodzicielstwem	424
20. Jakie są ograniczenia co do czasu i miejsca wykonywania pracy przez pracownicę/pracownika opiekującą się/opiekującego się dzieckiem do lat czterech?	424
24 Spis treści	
21. Jakie świadczenie przysługuje w czasie nieobecności pracownicy/pracownika w pracy z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem?	425
5. Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy związana z rodzicielstwem	426
22. Na czym polega szczególna ochrona trwałości stosunku pracy w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego?	426
23. Czy zakaz wypowiedzenia umowy o pracę dotyczy tylko wypowiedzenia rozwiązującego?	428
24. Na czym polega szczególna ochrona stosunku pracy w czasie urlopu wychowawczego?	428

ROZDZIAŁ XIV. Zatrudnianie młodocianych	430
1. Uwagi wstępne	430
1. Dlaczego dla młodocianych ustanowiono odrębną regulację zasad ich zatrudniania?	430
2. Kto to jest młodociany pracownik?	430
2. Zasady zatrudniania młodocianych	431
3. Jakie są rodzaje przygotowania zawodowego?	431
4. Na podstawie jakich umów można zatrudniać pracowników w celu przygotowania zawodowego?	432
5. Jaka jest treść umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego?	433
6. W czym przejawia się szczególna ochrona trwałości stosunku pracy młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego?	433
7. Co to są prace lekkie?	434
8. Na podstawie jakiej umowy zatrudniani są młodociani przy pracach lekkich?	434
3. Ochrona pracy młodocianych	435
9. Jak ukształtowany jest czas pracy młodocianych zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego?	435
10. Jak ukształtowany jest czas pracy młodocianych zatrudnionych przy pracach lekkich?	435
11. Czy młodocianego można zatrudniać w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej?	436
12. Jaki okres odpoczynku przysługuje młodocianym pracownikom?	436
13. Jak kształtuje się prawo i wymiar urlopu wypoczynkowego młodocianego?	436
14. Czy pracownikowi młodocianemu przysługuje urlop bezpłatny na wypoczynek?	437
15. W czym przejawia się szczególna ochrona zdrowia pracownika młodocianego?	437
Spis treści 25	
ROZDZIAŁ XV. Bezpieczeństwo i higiena pracy	439
1. Przepisy bhp i nadzór nad ich stosowaniem	439
1. Jakie normy prawa wewnętrznego i międzynarodowego regulują sprawy związane z bhp?	439
2. Kto sprawuje nadzór i kontrolę nad przestrzeganiem przepisów i zasad bhp w Polsce?	440
3. Jaki jest zakres działania PIP?	441
4. Jakie są zadania społecznej inspekcji pracy?	444
2. Obowiązki z zakresu bhp i podmioty zobowiązane do ich przestrzegania	444
5. Na kim zasadniczo spoczywa obowiązek zapewnienia bhp w zakładzie pracy?	444

6. Kogo poza pracownikami dotyczą normy działu dziesiątego Kodeksu pracy?	445
7. Jakie obowiązki w zakresie bhp spoczywają na pracowniku?	446
8. Kiedy pracownik ma prawo powstrzymania się od wykonywania pracy z uwagi na bhp?	447
9. Jakie obowiązki generalne w zakresie bhp spoczywają na pracodawcy?	448
3. Profi laktyczna ochrona zdrowia	450
10. Jakie obowiązki spoczywają na pracodawcy w zakresie profi laktycznej ochrony zdrowia?	450
11. Na czym polega obowiązek zapewnienia pracownikom środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego?	452
4. Choroby zawodowe i wypadki przy pracy	453
12. Jakie obowiązki związane z chorobami zawodowymi spoczywają na pracodawcy?	453
13. Jakie obowiązki spoczywają na pracodawcy w związku z wypadkami przy pracy?	454
14. Jakie są jeszcze wypadki zrownane z wypadkiem przy pracy?	457
15. Kiedy zachodzi wypadek w drodze do pracy i z pracy?	459
16. Kto i na jakiej zasadzie ponosi odpowiedzialność za wypadek przy pracy?	459
5. Służby bhp	460
17. Kiedy powinny powstać u pracodawcy służby bhp i jaka jest ich rola?	460
18. Co należy do zakresu działania służby bhp?	461
19. Kiedy powołuje się komisję bhp i jakie są jej zadania?	462
6. Konsultacje w zakresie bhp	463
20. Na czym polegają konsultacje z załogą działań dotyczących bhp?	463
26 Spis treści	
ROZDZIAŁ XVI. Indywidualne spory pracy	465
1. System rozstrzygnięcia sporów ze stosunku pracy	465
1. Jakie są podstawy prawne obowiązującego systemu rozstrzygnięcia sporów ze stosunku pracy?	465
2. Polubowne załatwianie sporów pracowniczych	466
2. Jakie są cechy charakterystyczne postępowania pojednawczego?	466
3. Kiedy można prowadzić mediację i jakie są jej zasady?	467
4. Kto może być mediatorem?	468
5. Jakie są skutki zawarcia ugody przedprocesowej, ugody procesowej, ugody przed komisją pojednawczą i w postępowaniu mediacyjnym?	468
3. Sądowe rozstrzygnięcie sporów pracowniczych – cechy	

charakterystyczne	469
6. Jakie sądy rozstrzygają spory ze stosunku pracy?	469
7. Jakie są szczególne zasady postępowania przed sądami pracy w sprawach ze stosunku pracy?	471
4. Przedawnienie roszczeń ze stosunku pracy	473
8. Jaki jest cel instytucji przedawnienia?	473
9. Jaka jest moc wiążąca przepisów dotyczących przedawnienia?	473
10. Jakie terminy przedawnienia obowiązują w prawie pracy?	474
11. Jak ustalić początek biegu przedawnienia?	475
12. Czy upływ terminu przedawnienia w prawie pracy uwzględnia się na zarzut czy z urzędu?	476
13. Kiedy bieg przedawnienia ulega zawieszeniu?	477
14. Kiedy następuje przedłużenie biegu okresu przedawnienia?	478
15. Co oznacza przerwanie biegu przedawnienia?	478
16. Kiedy możemy przyjąć, że doszło do uznania roszczenia, a bieg terminu przedawnienia został przerwany?	480

CZĘŚĆ TRZECIA

ZBIOROWE PRAWO PRACY

ROZDZIAŁ XVII. Zbiorowe prawo pracy i jego podmioty	481
1. Pojęcie zbiorowego prawa pracy	481
1. Co to jest zbiorowe prawo pracy?	482
2. Jakie jest znaczenie zbiorowego prawa pracy?	482
2. Zasady zbiorowego prawa pracy	483
3. Jakie można wyroznić zasady zbiorowego prawa pracy?	483
4. Na czym polega zasada dialogu społecznego?	483
5. Co oznacza zasada zachowania pokoju społecznego?	484
Spis treści 27	
6. Co oznacza zasada równego traktowania partnerów społecznych?	484
7. Na czym polega zasada autonomii partnerów społecznych?	485
3. Podmioty zbiorowego prawa pracy	485
8. Jakie podmioty występują na gruncie zbiorowego prawa pracy?	485
ROZDZIAŁ XVIII. Związki zawodowe i organizacje pracodawców ..	487
1. Prawo koalicji	487
1. Co to jest prawo koalicji?	487
2. Komu przysługuje prawo koalicji?	487
3. W czym wyraża się wolność związkowa?	488
4. Co oznacza samorządność i niezależność związkowa?	489
2. Tworzenie oraz rozwiązywanie związków zawodowych i organizacji pracodawców	489
5. Jak powstaje związek zawodowy i organizacja pracodawców?	489

6. Kiedy związek zawodowy i organizacja pracodawców podlegają wykreśleniu z rejestru sądowego?	490
3. Uprawnienia związków zawodowych i organizacji pracodawców	490
7. Jakie są zadania związków zawodowych?	490
8. Jakie uprawnienia przysługują związkom zawodowym?	491
9. Jakie są zadania organizacji pracodawców?	492
10. Jakie uprawnienia przysługują organizacjom pracodawców?	493
4. Szczególne uprawnienia pracownicze działaczy związkowych	493
11. Na czym polega szczególna ochrona stosunku pracy działaczy związkowych?	493
12. Jakie inne szczególne uprawnienia pracownicze przysługują działaczom związkowym?	496
ROZDZIAŁ XIX. Dialog społeczny i partycypacja pracownicza	498
1. Dialog społeczny	498
1. Co to jest dialog społeczny?	498
2. Jakie są instytucjonalne ramy dialogu społecznego?	499
3. Kto reprezentuje pracowników w Trojstronnej Komisji oraz w wojewodzkich komisjach dialogu społecznego?	499
4. Kto reprezentuje pracodawców w Trojstronnej Komisji oraz w wojewodzkich komisjach dialogu społecznego?	500
5. Jakie są kompetencje Trojstronnej Komisji?	500
6. Jakie są kompetencje wojewodzkich komisji dialogu społecznego?	501
28 Spis treści	
2. Partycypacja pracownicza	501
7. Co to jest partycypacja pracownicza?	501
8. Jak kształtuje się partycypacja pracownicza u pracodawców wykonujących działalność gospodarczą?	502
9. Co to jest rada pracowników?	502
10. Jak powoływana jest rada pracowników?	503
11. Jakie kompetencje przysługują radzie pracowników?	504
12. Jaki jest model partycypacji pracowniczej w przedsiębiorstwach państwowych?	505
13. Jaki jest model partycypacji w spółkach powstałych w wyniku komercjalizacji oraz w spółkach sprywatyzowanych?	506
14. Co to jest europejska rada zakładowa?	507
15. Jaki jest model zaangażowania pracowników w spółce i spółdzielni europejskiej?	508
ROZDZIAŁ XX. Spory zbiorowe	511
1. Pojęcie sporu zbiorowego	511
1. Jaki jest charakter sporu zbiorowego?	511
2. Jaki jest przedmiot sporu zbiorowego?	512
3. Jak można wyróżnić rodzaje sporów zbiorowych?	513

4. Jakie są strony sporu zbiorowego?	513
5. Jakie są granice czasowe sporu zbiorowego?	513
2. Tryb rozstrzygnięcia sporów zbiorowych	514
6. Jakie są niekonfrontacyjne etapy rozstrzygnięcia sporu zbiorowego?	514
7. Co to jest strajk?	515
8. Jak można wyróżnić rodzaje strajku?	516
9. Jakie są zasady legalnego strajku?	516
10. Jaka jest procedura organizowania strajku?	517
11. Komu nie przysługuje prawo do strajku?	517
12. Jaka jest sytuacja pracownika uczestniczącego w strajku? ...	518
13. Jakie inne niż strajk formy protestu przysługują pracownikom?	518
Wzory umów, podstawowych pism i regulaminów z zakresu prawa pracy	519